

Nieuwsbrief SIHO oktober 2013

Het SIHO

Inclusief hoger onderwijs: beleid & regelgeving

- Welke structurele maatregelen ondersteunen inclusief hoger onderwijs?
- Wat staat er in bepaalde decreten, de beleidsnota of beleidsbrief van de minister?
- Wat kan? Wat moet? Wat mag? ...

Op deze en andere vragen geeft het SIHO een antwoord in de online gids rond **beleid en regelgeving**.

In het [thematische deel](#) vind je toegankelijke informatie over bv. het leerkrediet en overmachtssituaties, pedagogische hulp bij hogere studies, ondersteuning voor studenten met een functiebeperking die deelnemen aan een Erasmusuitwisseling en de mogelijkheden om een tegemoetkoming aan te vragen voor de verplaatsings- en verblijfskosten.

In een tweede deel nemen we de [regelgevende documenten](#) als uitgangspunt. We selecteren telkens een aantal belangrijke elementen en vatten ze samen.

De gids is continu in ontwikkeling. Nieuwe thema's en documenten worden toegevoegd. Extra vragen uit de praktijk krijgen een plaats.

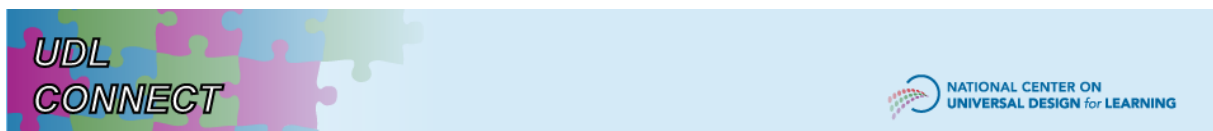
Suggesties, opmerkingen, toepassingen en vragen zijn zeer welkom op info@siho.be.

Universal Design for Learning

In elke nieuwsbrief plaatsen we een UDL-tip of -voorbeeld en een ICT-tool die het onderwijs aantrekkelijk en toegankelijk maken op de voorgrond.

UDL-tip: UDL-connect

Het [National Center on Universal Design for Learning](#) ontwikkelde een online community rond Universal Design for Learning: [UDL Connect](#).

Deelnemen is gratis en biedt heel wat mogelijkheden:

- Een kijkje nemen op de verschillende **fora**. Je kan je ervaringen delen, participeren aan discussies of zelf een vraag posten waar je samen met anderen wil over denken.
- Aansluiten bij **een groep** en zo in contact komen met andere gelijkgestemden. Of **zelf een groep creëren** om bv. samen te werken met anderen.

- Een aantal **blogs** rond UDL volgen of er zelf eentje creëren waar jij je ideeën, ervaringen en tips kwijt kan.

ICT in de praktijk

Clarify

Clarify is een ICT-tool om schermafbeeldingen (of screenshots) te maken. Clarify werkt eenvoudig en biedt enkele extra mogelijkheden aan, zo kan je bijvoorbeeld het formaat van de afbeelding vastleggen en meerdere shots maken van dezelfde afmeting. Je kan er ook voor kiezen om tekst toe te voegen aan je schermafbeeldingen, tekst te markeren, cirkels te tekenen en nog veel meer. Je hebt dus maar één programma nodig om je schermafbeeldingen te verduidelijken.

Meer informatie vind je op de [UDL-website](#) van het SIHO.

The ICT Opportunity for a Disability Inclusive Development Framework

Vorig academiejaar werkte het SIHO mee aan een grootschalige bevraging rond de mogelijkheden van ICT voor het creëren van een inclusieve samenleving op alle domeinen, waaronder ook onderwijs. De input van de verschillende respondenten mondde uit in een [paper](#). Hierin kan je lezen welk potentieel ICT heeft op het vlak van inclusie, maar ook welke struikelblokken nog aanwezig zijn. Er worden aanbevelingen voor verschillende actoren gedaan.

Iedereen leert...

Gezocht: deelnemers groepsgesprek VLOR.

De [Vlaamse Onderwijsraad](#) (Vlor) wil graag aanbevelingen doen voor universiteiten en hogescholen om hun communicatie met studenten met een functiebeperking te verbeteren.

De Vlor bekijkt hoe meer studenten met een functiebeperking aan het hoger onderwijs kunnen beginnen en succesvol kunnen zijn in hun studies. Communicatie blijkt hierin een belangrijk element te zijn. Universiteiten en hogescholen werken hier al veel aan, maar het blijkt dat niet elke vorm van communicatie even effectief is.

Daarom is het erg belangrijk om te weten wat de studenten met een functiebeperking hier zelf van denken. Om dit te weten te komen organiseert de Vlor een gesprek met een aantal studenten die zich betrokken voelen.

Dit gesprek vindt plaats op dinsdag 26 november 2013 van 10 tot 12 uur in de gebouwen van de Vlor, Kunstlaan 6, 1210 Brussel. Aansluitend is er een broodjeslunch voorzien.

De Vlor wil graag volgende vragen bespreken:

- Welke soort van communicatie (folders, website, mailings...) vind je goed?
- Welke communicatie kan beter?
- Hoe word je graag aangesproken door je universiteit/hogeschool?
- Geeft jouw universiteit of hogeschool jou de correcte informatie?
- Voel je je aangesproken door deze informatie (inhoud, vorm...)?
- Werkt communicatie stigmatiserend of betuttelend?

Als je graag hieraan wil deelnemen, dan kan je je inschrijven bij de Vlor, via een mail naar

Isabelle De Ridder
secretaris Raad Hoger Onderwijs
isabelle.deridder@vlor.be

Ann Daenens
communicatieverantwoordelijke
ann.daenens@vlor.be

Een concreet voorbeeld van inclusie in het hoger onderwijs.

Iedereen leert is het onderdeel van de nieuwsbrief waar een concreet verhaal over inclusie in het hoger onderwijs aan bod komt. Goede voorbeelden uit de praktijk zijn vaak de beste eye-openers, ze tonen aan dat inclusie in het hoger onderwijs een reële optie is.

In deze editie maken we kennis met Lauren. Hij studeert momenteel aan de Katholieke Hogeschool Vives.

Lauren koos voor de opleiding 'Bedrijfsmanagement', afstudeerrichting 'Accountancy-Fiscaliteit' aan [KATHO](#) (Vives). Toen hij in het secundair onderwijs kennis maakte met de beginselen van boekhouding wist hij al dat hij graag in die richting wilde verder studeren. Zijn passie voor cijfers deed hem kiezen voor deze specifieke opleiding."

Studeren, en alles wat daarbij hoort, verliep vlotter dan gedacht. Al snel werd duidelijk dat de onzekerheid vooraf niet nodig was. Met de medestudenten verliep alles vlot en ook het niveau bleek zeker haalbaar. De resultaten waren zelfs zo goed dat GON-ondersteuning na het eerste jaar niet meer nodig was. Bovendien is Lauren zeer tevreden over de inspanningen van de onderwijsinstelling om studeren met een beperking mogelijk te maken. Hij mocht bijvoorbeeld notities kopiëren van medestudenten, kreeg extra tijd waar nodig bij examens en mocht gebruik maken van hulpmiddelen bij toetsen. In dialoog werden oplossingen gevonden voor eventuele moeilijkheden. Bijvoorbeeld wat betreft toegankelijkheid van vervoer en verblijf bij uitstappen. Door dit alles ondervond Lauren eigenlijk weinig tot geen drempels in het hoger onderwijs.

Vorig jaar nam Lauren deel aan de European Accountancy Week. Mensen met verschillende nationaliteiten werkten samen rond hetzelfde onderwerp. Daarnaast was er tijd voor cultuur en

ontspanning. Ook hier was alle ondersteuning goed uitgewerkt. Het hele plaatje zorgde voor een toffe en aangename ervaring.

Intussen is Lauren succesvol afgestudeerd. Dit academiejaar volgt hij de verkorte leerroute om het diploma bachelor bedrijfsmanagement, afstudeerrichting 'Financie- en verzekeringswezen' te behalen. Daarna wil hij graag aan de slag op de arbeidsmarkt.

Tot slot geeft hij nog een tip mee voor andere studenten:

“Probeer wat je graag wil doen, werk ervoor en dan zie je wel 😊.”

Eén van de docenten van Lauren liet ons weten waarom ze zo geïnspireerd was door deze student:

“Lauren is een student waarvoor we als docent spreekwoordelijk ons hoedje afdoen. Niet alleen omdat hij een goede student is, maar vooral omdat hij zo positief in het leven staat en deze boodschap ook overbrengt naar anderen. Hij is diegene die tijdens de les vaak gevatte opmerkingen maakt en fluitend of neuriënd door de gangen rijdt. Zonder dat daar afspraken over worden gemaakt is hij goed omringd door een aantal buddy's. Dit zijn studenten die bij praktische besommingen tot actie komen, en wellicht ook hierdoor echte vrienden zijn geworden. Lauren neemt deel aan elke extra activiteit die voor studenten wordt georganiseerd (een dagje London of Parijs of een International Accountancy Week in Girona), zonder zich vragen te stellen of dit praktisch wel haalbaar is. En zo hoort het ook! Praktische problemen kan je oplossen en je ziet ook dat andere studenten automatisch meedenken om alles vlot te laten verlopen. Lauren wordt gedragen door de hele klas en dat moet je soms zeer letterlijk nemen.”

A.B.

Ben jij een student, docent, ouder, onderzoeker...? Wil jij een verhaal van inclusie in jouw omgeving delen? Aarzel dan niet om het te mailen naar info@siho.be.

Internationaal

Het SIHO kiest ervoor niet alleen in eigen land maar ook over de grenzen heen haar netwerk uit te bouwen en internationaal ideeën en ervaringen rond inclusief hoger onderwijs uit te wisselen.

Actieplan Mobiliteit 'Brains on the move'

Op 6 september keurde de Vlaamse regering het actieplan mobiliteit 'Brains on the move' goed. Dit plan bevat initiatieven die bijdragen aan de verdere uitbouw van een internationaal kwaliteitsvol Vlaams hoger onderwijs. In het hoger onderwijs vervult internationalisering namelijk een belangrijke rol. Mobiliteit van studenten vormt een belangrijk onderdeel hiervan.

Doelstellingen tegen 2020:

- **33% van de afgestudeerden uit het hoger onderwijs volgde een deel van de opleiding of stage in het buitenland.**
De minister is hierbij een pak ambitieuzer dan de Europese doelstelling om 20% van de studenten uit het hoger onderwijs 'over de grens' te sturen.
- **33% van de mobiele studenten komt uit ondervetegenwoordigde groepen, waaronder studenten met een functiebeperking.**

Om deze laatste doelstelling te bereiken, staan verschillende specifieke acties op til:

- Een extra beursbedrag toekennen aan studenten uit ondervertegenwoordigde groepen.
- Extra begeleiding en ondersteuning vanuit de hoger onderwijsinstelling om m studenten uit ondervertegenwoordigde groepen te motiveren voor een studie- of stage in het buitenland.
- Onderzoek naar de obstakels voor studenten uit ondervertegenwoordigde groepen bij de deelname aan mobiliteit.
- Monitoren van de deelname aan mobiliteit van ondervertegenwoordigde groepen.
- Uitwerking van een systeem waarbij de geleverde inspanningen van onderwijsinstellingen rond mobiliteit beloond worden. Hierbij wordt bekeken of er een extra weging voor studenten uit ondervertegenwoordigde groepen kan opgenomen worden.

Het actieplan is erg ambitieus en vraagt inspanningen van alle betrokkenen.

Het SIHO nodigt alle studenten met een functiebeperking en alle betrokkenen uit om mee na te denken hoe we deze doelstellingen kunnen realiseren.

Aarzel niet om struikelblokken en voorbeelden van goede praktijk rond mobiliteit door te sturen naar info@siho.be.

Meer informatie:

- [Actieplan Mobiliteit 'Brains on the move'](#).
- [Advies van de VLOR over het actieplan](#).

In beeld

Minister Pascal Smet beschrijft in zijn beleidsnota 'Gelijke Kansen 2009-2014' het belang van een goede beeldvorming van mensen met een beperking. Een niet-stereotype beeldvorming is volgens hem fundamenteel in het realiseren van de juiste ingesteldheid voor gelijke kansen en inclusie.

Inclusief hoger onderwijs in beeld

Het SIHO ondernam de voorbije jaren tal van acties rond beeldvorming. Denk maar aan de [portretten van studenten en beroepskrachten](#), de cartoonwedstrijd '[Cartoon it yourself](#)' en de filmpjes van [TZALWEL](#). Een niet-stereotype beeldvorming draagt bij aan een positieve cultuur voor diversiteit en inclusie.

Op 19 september organiseerden we een studiedag hierover. Het SIHO nam de deelnemers mee in 'the making of'. We benaderen dit onderwerp op een humoristische, wetenschappelijke, kritische en ontwapenende manier.

Op het event werd de winnaar bekend gemaakt van de cartoonwedstrijd rond toegankelijk hoger onderwijs. Stefaan Provijn sleepte de hoofdprijs in de wacht met zijn cartoon 'Interactieve lessen met gebarentaal'.

Meer informatie?

- Op [de website van het SIHO](#) vind je meer info over de wedstrijd en alle ingezonden cartoons.
- In [het verslag](#) vind je alle materiaal en informatie van de studienamiddag.

Op de voorgrond

In elke nieuwsbrief wordt een bron (boek, artikel, onderzoek...) op de voorgrond geplaatst. Deze maand:

Studeren met een 'functiebeperking' of studeren met een 'handicap'. Onderzoek naar het profiel van studenten met een functiebeperking in het Vlaamse hoger onderwijs. (Thesis Vincent Boulanger)

Deze thesis werd uitgevoerd door Vincent Boulanger aan de KU Leuven, faculteit Sociale Wetenschappen, onder leiding van promotor Prof. Dr. Patrick de Vlieger en met begeleiding door SIHO.

We vroegen Vincent wat hij zelf als 'verrassend' aan zijn thesis naar voor zou willen schuiven.

“Wat mij enorm heeft verbaasd in dit onderzoek is de complexiteit van het thema. Ik schrok ervan hoe relatief diagnoses zijn op onderwijsgebied. Ik wil niets afdoen aan de significante impact die een functiebeperking kan hebben op iemands leven, maar het was kort na de

start van het onderzoek al duidelijk dat zelfredzame vaardigheden de echte determinant waren voor een goede studie-ervaring. De geëngageerde student in mij hoopte dat er een soort objectiveerbare reden zou zijn waarom student A wel zelfredzaam was en student B niet, maar dat was uiteraard niet het geval. Vergeef me het gebrek aan nuance, maar het is een kwestie van 'geluk' hebben: het geluk van in een goed gezin geboren te worden, het geluk van een goede leraar te hebben of het geluk geen intolerante tegen te komen. En dat is een fenomeen waar geen pasklare oplossing voor is. Ik was anders wel verheugd toch enkele zaken te kunnen vaststellen die een aanzet kunnen geven richting goede maatregelen, zoals het verborgen sociaal netwerk bijvoorbeeld. Ik ontdekte via het in kaart brengen van studenten in het auditorium het bestaan van een sociaal netwerk tussen studenten met een 'kwetsbaar profiel'. Op zich lijkt het heel logisch dat studenten die aanvoelen dat ze zich in hetzelfde bootje bevinden, contact zoeken met elkaar. Maar het wordt stukken minder evident als je kijkt naar de grote diversiteit in mogelijke diagnoses, hun implicaties, en dan nog naar de studenten die geen 'label' hebben maar door omstandigheden wel gelijkaardige moeilijkheden ondervinden. Laat me benadrukken: het is niet universeel en ik kon door het kader van een thesis niet zo ver doorgraven als ik had gewild, maar het bestaat. En er zit onderwijskundig potentieel in."

We geven hier gericht nog enkele **beleidsaanbevelingen** mee die uit het onderzoek naar voor kwamen:

- De instellingen zouden het proces van deze sociale netwerken, van studenten die elkaar opzoeken, kunnen faciliteren door best-practices in het kader van studie-ondersteuning vrij te geven, of deze vorm van **peer-assisted-learning** te monitoren en trachten tegemoet te komen aan de vragen vanuit de studenten. Het experiment dat studenten aangaan met hun omgeving om hun studiesucces te optimaliseren en de impact van hun hindernissen weg te werken kan tot **beter ondersteuningsmaatregelen** leiden dan die waar we vandaag weet van hebben. De ervaring opgedaan tijdens deze experimenten kan studenten eveneens weerbaarder maken. Het traject dat studenten afleggen door in interactie te treden met hun studie en bijzondere instrumenten, is waardevol op zichzelf. We gaan nooit de verschillen bij instroom kunnen uitvlakken, maar we kunnen de kwetsbaardere studenten wel de tijd en de onderwijskundige tools geven om zelf op zoek te gaan naar wat voor hun werkt. Voorleessoftware bijvoorbeeld wordt nu vaak beperkt als faciliteit tot een bepaalde doelgroep, maar interactie tussen de software en een bredere groep kan tot nieuwe functionaliteiten leiden.
- Omwille van het grote aantal verdoken studenten met een functiebeperking en de verdoken studenten die significante hindernissen ondervinden, wil deze thesis pleiten voor **inclusief hoger onderwijs**.

Lees de volledige thesis [hier](#).

Aankondigingen

- 23/10/2013 – Gent: [Symposium “Dyslexie in hoger onderwijs”](#) (UGent)
- 24/10/2013 – Antwerpen: [Voorstelling actieplan mobiliteit ‘Brains on the move’](#) (Vlaamse Overheid, Departement Onderwijs en Vorming)
- 30/10/2013 – Amsterdam (Nederland): [The Creative Art of Belonging – masterclass Simi Linton](#) (Disability Studies in Nederland, Hogeschool van Amsterdam, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten)
- 31/10-02/11/2013 – Amsterdam (Nederland): [2nd International Conference Disability Studies “The Art of Belonging”](#) (Disability Studies in Nederland)
- 04-08/11/2013 – Westminster (Colorado, Verenigde Staten): [16th Annual Accessing Higher Ground. Accessible Media, Web and Technology Conference](#) (ATHEN)
- 06/11/2013 – Hasselt: [Voorstelling actieplan mobiliteit ‘Brains on the move’](#) (Vlaamse Overheid, Departement Onderwijs en Vorming)
- 12-13/11/2013 – Brussel: [Creating Jobs for Growth](#) (European Employment Forum)
- 18-22/11/2013 – Tallinn (Estland): [Training course on Including students with disabilities in International Education](#) (EAIE)
- 02/12/2013 – Brussel: [Wat mag? Wat mag niet? Wat moet? Hoe omgaan met informatie verkregen in een student-relatie?](#) (VLHORA, VLIR)
- 04/12/2013 – Utrecht (Nederland): [Expertisebijeenkomst over digitale toegankelijkheid van elektronische leeromgevingen](#) (Handicap+Studie)
- 06/12/2013 – Gent: [Hoe gelijk is ons hoger onderwijs?](#) (Vooruit)
- 11/12/2013 – Gent: [Edushock leerfestival – het leren van morgen nu al meemaken!](#) (lerend netwerk van onderwijzers)
- 03/02/2014 – Gent: [Studeren met autisme: studienamiddag en de première van de documentaire ‘Geprikkeld om te weten’](#) (Arteveldehogeschool)
- 06-07/02/2014 – Antwerpen: [Blik op onbepert! Jongvolwassenen voorbij hun functiebeperking](#) (Code, Thomas More)
- 13/02/2014 – Utrecht (Nederland): [Verdiepende training studeren met een functiebeperking](#) (Handicap+Studie)
- 28/02/2014 – Antwerpen: [Begeleiding van kinderen en jongeren met dyslexie aan de hand van ondersteunende software](#) (Code, Thomas More)
- 05-07/03/2014 – Lillehammer (Noorwegen): [NERA 42nd Congress ‘Education for Sustainable Development’](#) (Nordic Educational Research Association)
- 13/03/2014 – Utrecht (Nederland): [Studieloopbaanbegeleiding en functiebeperkingen](#) (Handicap+Studie)
- 10/04/2014 – Utrecht (Nederland): [Intakegesprekken en functiebeperkingen](#) (Handicap+Studie)
- 14/04/2014 – Antwerpen: [Ondersteuning van studenten met ADHD, ASS en leerstoornissen in het hoger onderwijs](#) (Code Thomas More)
- 13-15/05/2014 – Stockholm (Zweden): [Building bridges – between yesterday and tomorrow](#) (the LINK-network, Karolinska Institutet, Stockholm University, Universell)
- 10/04/2014 – Utrecht (Nederland): [Intakegesprekken en functiebeperkingen](#) (Handicap+Studie)
- 15-18/06/2014 – Stockholm (Zweden): [the 2014 Conference of the International Consortium for Educational Development](#) (ICED)
- 07-08/07/2014 – Sheffield (Verenigd Koninkrijk): [Theorising Normalcy and the Mundane](#) (University of Sheffield)
- 15-17/07/2014 – New York (NY, Verenigde Staten): [Twenty-First International Conference on Learning](#) (Lander College for Women)
- 09-11/09/2014 – Lancaster (Verenigd Koninkrijk): [Disability Studies Conference](#) (CeDR, Lancaster University)
- 16-19/09/2014 – Praag (Tsjechië): [26th Annual EAIE Conference](#) (EAIE)
- 06-08/05/2015 – Bergen (Noorwegen): [NNDR 13th Research Conference](#) (Nordic Network on Disability Research)

Organiseer jij binnenkort zelf een congres of studiedag over inclusief hoger onderwijs? Laat het weten via info@siho.be en dan kondigen wij het aan in deze nieuwsbrief.

Het SIHO – oktober 2013